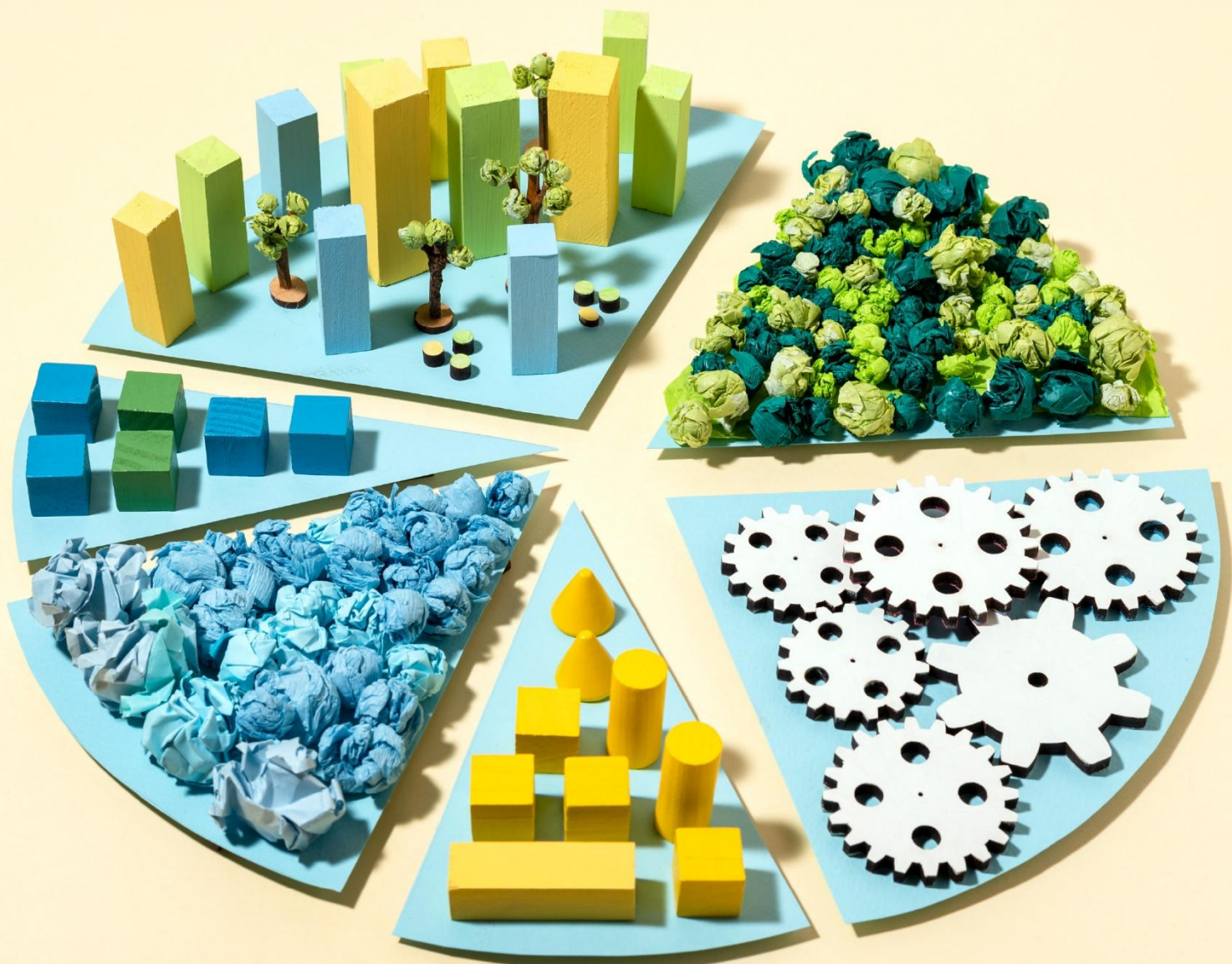

TDRI

รายงานที่ตีอาร์ไอ

ฉบับที่ 221 | กุมภาพันธ์ 2568

ก้าวสู่อนาคตเศรษฐกิจอินโด-แปซิฟิก:
ห่วงโซ่อุปทานที่เข้มแข็ง
เศรษฐกิจสะอาดและเป็นมิตร
ต่อสิ่งแวดล้อม
และเศรษฐกิจที่เป็นธรรม

ผู้เขียน

ดร.อาร์พร อัครวินพงศ์พันธ์
ธิปไตย แสละวงค์
ชนิษฐา ปะกัณห์

กองบรรณาธิการ

วัฒนา กาญจนานันท์
ศุภวรรณ สุริยะวรรณ
บุญใจ ภัทรเมธาวรรณ

ออกแบบ

KMteam TDRI

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ที่ดีอาร์ไอ) ได้เผยแพร่ “รายงานที่ดีอาร์ไอ” (ชื่อเดิมว่า “สมุดปกขาวที่ดีอาร์ไอ”) มาตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2536 โดยคัดสรรกลั่นกรองงานวิจัยต่างๆ มานำเสนออย่างเรียบง่ายเพื่อจุดประกายให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์

“รายงานที่ดีอาร์ไอ” มีโอกาสรับใช้สังคมไทยมาตลอด ทั้งเป็นรายสะดวกและปรับมาเป็นรายเดือนในระยะต่อมาพร้อมทั้งยังคงนำเสนอเรื่องราวต่างๆ อย่างเรียบง่ายแบบเป็นมิตรต่อความสนใจใคร่รู้ของผู้อ่านทั่วไปเช่นกัน

ที่มา

รายงานฉบับสมบูรณ์ การศึกษาเกี่ยวกับกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจอินโด-แปซิฟิก, โดย ดร.สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และคณะ, กันยายน 2567, เสนอต่อ สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.

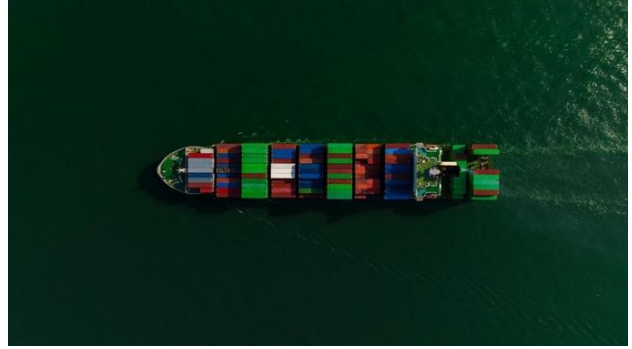
คณะผู้วิจัย

ดร.สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์, ดร.วิศาล บุปผเวส, ดร.จักรกฤษณ์ คอระพาน, ดร.เสาวรธา รัตนคำฟู, ดร.กิตติพงษ์ แวมมาลี, ดร.อาร์พร อัครวินพงศ์พันธ์, ดร.สลิธธ ทอมนินสุข, พันปรีชา ภูทอง, สุนทร ต้นมันทอง, ณัฐสิริ รัชเกียรติวงศ์, ธิปไตย แสละวงค์, อุไรรัตน์ จันทรศิริ, ชนิษฐา ปะกัณห์, สิริลักษณ์ เดชะคุปต์, วรากร อาวุธปัญญากุล, ชุติมา สุทธิประภา, วิชญาดา อัมพณกิจวิวัฒน์, ภูมิพัฒน์ วามยั้งสง่า, ศุภเกษม เกษมศรี ณ อยุธยา, ดลดา คะสาร, ชนิษฐา คำคำ, วิศิษฎา นวลมี, และ นกสินธุ์ คามะปะใส

คำสำคัญ

กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจอินโด-แปซิฟิก, การค้า, ห่วงโซ่อุปทาน, เศรษฐกิจที่สะอาดและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม, เศรษฐกิจที่เป็นธรรม

ก้าวสู่นาคตเศรษฐกิจ อินโด-แปซิฟิก : ห่วงโซ่อุปทานที่ เข้มแข็ง เศรษฐกิจสะอาดและเป็น มิตรต่อสิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ ที่เป็นธรรม

1. ความเป็นมาของกรอบความร่วมมือ IPEF

ภายใต้บริบทภูมิรัฐศาสตร์ในปัจจุบันที่ส่งผลให้การค้าและการลงทุนระหว่างประเทศมีความอ่อนไหวมากขึ้น สหรัฐอเมริกาได้ริเริ่มกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจอินโด-แปซิฟิก (The Indo-Pacific Economic Framework for Prosperity: IPEF) ในเดือนพฤษภาคม 2565 เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนกับประเทศในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก

ปัจจุบันมีประเทศหุ้นส่วนเข้าร่วมเจรจาทั้งหมด 14 ประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ เกาหลีใต้ อินเดีย ฟิจิ บรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ เวียดนาม และไทย

กรอบความร่วมมือ IPEF ประกอบด้วย 4 เสาความร่วมมือหลัก (pillars) ได้แก่

1. เสาความร่วมมือที่ 1 ด้านการค้า (trade) ซึ่งจะเรียกต่อไปว่า Pillar I
2. เสาความร่วมมือที่ 2 ด้านห่วงโซ่อุปทาน (supply chain) ซึ่งจะเรียกต่อไปว่า Pillar II
3. เสาความร่วมมือที่ 3 ด้านเศรษฐกิจที่สะอาดและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (clean economy) ซึ่งจะเรียกต่อไปว่า Pillar III และ
4. เสาความร่วมมือที่ 4 ด้านเศรษฐกิจที่เป็นธรรม (fair economy) ซึ่งจะเรียกต่อไปว่า Pillar IV

ทั้งนี้ IPEF เป็นกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจซึ่งไม่ครอบคลุมประเด็นการเปิดตลาดการค้า (market access) และไม่ใช่ความตกลงการค้าเสรี (Free Trade Agreement: FTA) ประเทศสมาชิก IPEF สามารถพิจารณาตัดสินใจที่จะเข้าร่วมทุกเสาความร่วมมือหรือเสาใดเสาหนึ่งก็ได้

กรมอเมริกาและแปซิฟิกใต้ กระทรวงการต่างประเทศ ร่วมกับสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ)

ได้ศึกษาโครงการการศึกษาเกี่ยวกับกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจอินโด-แปซิฟิก มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อประเมินผลประโยชน์ ผลกระทบ ความพร้อมของประเทศไทย และเสนอแนะแนวทางการรองรับปรับตัวในการเข้าร่วมกรอบความร่วมมือ IPEF ของไทยในแต่ละเสาความร่วมมือ เพื่อให้รัฐบาล รัฐสภา ภาคธุรกิจและประชาชนไทยมีข้อมูลว่า ไทยจะได้รับประโยชน์ ผลกระทบ และข้อพึงระวังจากการเข้าร่วมเป็นสมาชิก IPEF รวมทั้ง เพื่อให้หน่วยงานราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถเตรียมพร้อมและหาแนวทางการรองรับปรับตัวได้อย่างเหมาะสม โดยการศึกษานี้ได้ทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ปีงบประมาณ 2566

2. สถานการณ์เจรจาและเนื้อหาโดยสรุปของ กรอบความร่วมมือ

กรอบความร่วมมือ IPEF ไม่ใช่ความตกลงที่เกิดจากการดำเนินการเดียว (single undertaking) ซึ่งแตกต่างจากความตกลงการค้าเสรี FTA โดยทั่วไป กล่าวคือ ประเทศสมาชิก IPEF จะสรุปความตกลงแต่ละเสาความร่วมมือแยกกัน แทนที่จะรอสรุปความตกลงทั้งหมดพร้อมกัน ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น IPEF ประกอบด้วยความร่วมมือภายใต้ 4 เสาหลัก (pillars) ได้แก่ เสาความร่วมมือที่ 1 ด้านการค้า (trade) เสาความร่วมมือที่ 2 ด้านห่วงโซ่อุปทาน (supply chain) เสาความร่วมมือที่ 3 ด้านเศรษฐกิจที่สะอาดและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (clean economy) และเสาความร่วมมือที่ 4 ด้านเศรษฐกิจที่เป็นธรรม (fair economy)

ปัจจุบันประเทศสมาชิก IPEF ได้ลงนามความตกลง Pillar II, Pillar III และ Pillar IV เรียบร้อยแล้ว ยกเว้น Pillar I ที่จนถึงสิ้นปี 2567 ประเทศสมาชิกยังไม่สามารถบรรลุสรุปสาระสำคัญข้อบทได้ ทั้งนี้ Pillar I ครอบคลุมบทสำคัญประกอบด้วย

- เศรษฐกิจดิจิทัล (digital economy)
- ความโปร่งใสและแนวปฏิบัติด้านกฎระเบียบที่ดี (good regulatory practices)
- การแข่งขัน (competition)
- การบริหารจัดการพิธีการศุลกากรและการอำนวยความสะดวกทางการค้า (customs administration and trade facilitation)
- แรงงาน (labor)
- สิ่งแวดล้อม (environment)
- เกษตร (agriculture)
- การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (inclusivity)
- การให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคและความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (technical assistance and economic cooperation) และ
- การกำกับดูแลการใช้กฎระเบียบภายในประเทศสำหรับภาคบริการ (services domestic regulations)

หมายเหตุ. จาก ย้อนมอง 2 ปี IPEF ความคืบหน้าที่น่าจับตามอง, 2567, มติชน (https://www.matichon.co.th/foreign/news_4465806).

โดยประเด็นเหล่านี้หลายเรื่องอยู่ในความตกลง FTA ล่าสุดของสหรัฐฯ เช่น ความตกลงการค้าเสรีระหว่างสหรัฐฯ-เม็กซิโก-แคนาดา (USMCA) ซึ่งลงนามไปเมื่อปี 2563

บทที่สรุปสาระสำคัญได้แล้ว มีเพียง 2 บท คือ การมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน (inclusivity) และการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคและความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (technical assistance and economic cooperation) ส่วนบทที่เหลือยังมีความเห็นแตกต่างกันระหว่างสมาชิกอยู่มาก เช่น บทเศรษฐกิจดิจิทัล และบทแรงงาน รวมถึงยังมีความเห็นที่แตกต่างระหว่างฝ่ายต่าง ๆ ของสหรัฐฯ เอง

เนื่องจาก Pillar I ยังอยู่ระหว่างการเจรจาภายใต้บทต่าง ๆ คณะผู้วิจัยจึงจะนำเสนอเฉพาะการประเมินผลประโยชน์ ผลกระทบ ความเสี่ยงของประเทศไทยพร้อมข้อเสนอแนะในการเข้าร่วมกรอบความร่วมมือ Pillar II, III และ IV เท่านั้น

2.1 IPEF Pillar II: ความตกลงด้านห่วงโซ่อุปทาน

Pillar II ความตกลงด้านห่วงโซ่อุปทาน (supply chain) มีผลใช้บังคับแล้วตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2567 ได้รับการยกย่องจากพันธมิตรว่าเป็น “ข้อตกลงห่วงโซ่อุปทานพหุภาคีแรกของโลก” มีบทบัญญัติที่สำคัญเกี่ยวกับการประสานความร่วมมือเพื่อสร้างความเข้มแข็งห่วงโซ่อุปทาน IPEF การส่งเสริมความโปร่งใสด้านกฎระเบียบเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของห่วงโซ่อุปทาน การเสริมสร้างบทบาทแรงงาน คณะมนตรีห่วงโซ่อุปทานของ IPEF (IPEF Supply Chain Council) เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือในการสร้างความยืดหยุ่นในสาขาที่สำคัญ เครือข่ายแก้ปัญหาวิกฤตซัพพลายเชน (IPEF Supply Chain Crisis Response Network) และคณะกรรมการที่ปรึกษาด้านสิทธิแรงงาน (IPEF Labor Rights Advisory Board) เพื่อจัดการแก้ไขการปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องกับสิทธิแรงงานในสถานที่ทำงานเฉพาะแห่งของประเทศสมาชิก การกำหนดสาขาเศรษฐกิจที่สำคัญ (critical sectors) หรือสินค้าหลัก (key goods) การติดตามและแก้ไขจุดเปราะบางของห่วงโซ่อุปทาน และการรับมือกับการหยุดชะงักกันของห่วงโซ่อุปทาน

2.1.1 สาระสำคัญของ IPEF Pillar II

- Pillar II มีเจตนารมณ์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับห่วงโซ่อุปทานของประเทศสมาชิก ซึ่งรวมถึงการสร้างความโปร่งใสด้านกฎระเบียบ การเสริมสร้างบทบาทแรงงาน และการเตรียมพร้อมในการรับมือกับวิกฤตต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในห่วงโซ่อุปทาน
- ประเทศสมาชิกร่วมระบุสาขา “สาขาเศรษฐกิจที่สำคัญ (critical sectors)” หรือ “สินค้าหลัก (key goods)” ที่เกี่ยวกับความเสี่ยงของซัพพลายเชนระหว่างประเทศ โดยคำนึงถึงผลกระทบของปัญหาซัพพลายเชนต่อความมั่นคงแห่งรัฐ การสาธารณสุขและความปลอดภัย รวมทั้งการป้องกันการชะงักกันทางเศรษฐกิจ

- ประเทศสมาชิกตั้งใจที่จะร่วมกิจกรรมในการสร้างซัพพลายเชนที่มีความยืดหยุ่น และมีประสิทธิภาพ
- ประเทศสมาชิกรับรองความสำคัญของกฎระเบียบที่โปร่งใส เป็นธรรม มีความรับผิดชอบ และคาดการณ์ได้ ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างการปรับตัวอย่างยืดหยุ่นของซัพพลายเชน และช่วยส่งเสริมการลงทุนในสาขาเศรษฐกิจที่สำคัญหรือในสินค้าหลัก
- ประเทศสมาชิกร่วมกำหนดให้ใช้วิธีการที่อิงหลักฐานและข้อมูล รวมทั้งส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์และการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิค แก่กันและกัน เพื่อให้สามารถกำหนดจุดอ่อนหรือปัญหาของซัพพลายเชน และเพื่อติดตามการพึ่งพาการนำเข้า ราคา (เมื่อมีความเหมาะสมและเป็นไปได้) และปริมาณการค้าของสาขาเศรษฐกิจที่สำคัญและสินค้าหลัก
- ประเทศสมาชิกร่วมกำหนดหรือหารือเป็นการด่วนกับ “เครือข่ายแก้ปัญหาวิกฤตซัพพลายเชน” (IPEF Supply Chain Crisis Response Network) เพื่อจัดการกับสถานะชะงักงันของซัพพลายเชน
- ประเทศสมาชิกร่วมจัดตั้งกลไกการประสานความร่วมมือระหว่างภาคีเพื่อช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ และช่วยส่งเสริมการปรับตัวอย่างยืดหยุ่นของซัพพลายเชนของประเทศสมาชิก ประกอบด้วย คณะมนตรีซัพพลายเชนของ IPEF (IPEF Supply Chain Council) และเครือข่ายแก้ปัญหาวิกฤตซัพพลายเชน (IPEF Supply Chain Crisis Response Network)
- ประเทศสมาชิกร่วมกำหนดการให้ความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านการศึกษาและความร่วมมือทางวิชาการ อบรม และสร้างศักยภาพ เพื่อให้มีแรงงานที่มีฝีมือเพียงพอในซัพพลายเชนสำหรับสาขาเศรษฐกิจที่สำคัญ รวมทั้งจัดให้มีทรัพยากรที่เพียงพอและโอกาสที่เท่าเทียมสำหรับประชากรทุกกลุ่ม ประเทศสมาชิกรับรองสิทธิแรงงานและบังคับใช้กฎหมายแรงงานในประเทศของตน โดยการใช้นโยบายและมาตรการเกี่ยวกับสิทธิแรงงานในการยกระดับความสามารถในการปรับตัวอย่างยืดหยุ่น

ของซัพพลายเชน และสนับสนุนการสร้างความเข้าใจและการทำให้สอดคล้องกับกรอบการรับรองทักษะสำหรับสาขาเศรษฐกิจที่สำคัญ หรือสินค้าหลัก และจัดตั้ง “คณะกรรมการที่ปรึกษาด้านสิทธิแรงงาน” (IPEF Labor Rights Advisory Board) ตลอดจนหาแนวทางแก้ปัญหาการปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องกับสิทธิแรงงานในสถานประกอบการเฉพาะแห่ง

2.1.2 *ประโยชน์และความเสี่ยงจากการเข้าร่วมเป็นสมาชิก IPEF Pillar II*

การขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยต้องเชื่อมโยงการค้าและการลงทุนเข้ากับตลาดโลก ซึ่งที่ผ่านมาผู้ประกอบการไทยอยู่ในซัพพลายเชนระหว่างประเทศ ในสินค้าหลายประเภทและเคยประสบปัญหามาแล้ว การเข้าร่วม IPEF ด้านห่วงโซ่อุปทานจะทำให้อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องได้ทราบข้อมูลล่วงหน้าจากการแลกเปลี่ยนกับประเทศสมาชิก และมีโอกาสกำหนดวาระรวมทั้งมาตรฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับซัพพลายเชน และอาจได้รับประโยชน์หากประเทศสมาชิกต้องการย้ายฐานการผลิตมายังประเทศไทย

คณะผู้วิจัยได้สำรวจปัญหา โอกาส และความเสี่ยงจากการเข้าร่วม IPEF ด้านห่วงโซ่อุปทานในบางอุตสาหกรรมที่อาจถูกกำหนดเป็นสาขาเศรษฐกิจที่สำคัญใน IPEF Pillar II ดังนี้

ยานยนต์และชิ้นส่วน เคยประสบปัญหาการขาดแคลนบางชิ้นส่วนยานยนต์ทำให้การผลิตยานยนต์เกิดการชะงักงัน หากไทยเข้าร่วม IPEF Pillar II จะส่งผลให้มีโอกาสดึงดูดการลงทุนในสินค้าหลักบางรายการ เช่น แบตเตอรี่ได้ ส่วนความเสี่ยงต่อประเทศไทยนั้นน่าจะมีไม่มาก เนื่องจากประเทศไทยไม่ได้เป็นฐานการผลิตสินค้าหลักที่มีความเสี่ยงของซัพพลายเชน

ไมโครอิเล็กทรอนิกส์ ปัญหาการขาดแคลนชิปเคสส่งผลกระทบต่อการผลิตในหลายอุตสาหกรรม IPEF อาจช่วยให้ประเทศไทยได้ประโยชน์ในทางอ้อมจากความโปร่งใสในซัพพลายเชนที่เพิ่มขึ้น ซึ่งอาจช่วยวางแผนเพื่อลดการขาดแคลนชิปได้ ส่วนการผลิตฮาร์ดดิสก์ไดรฟ์กระจุกตัวในระดับสูงในไทย อาจมีความเสี่ยงจากการถูกกระตุ้นให้ย้ายฐานการผลิตจากประเทศไทยบ้าง แต่น่าจะไม่มาก เพราะฮาร์ดดิสก์ไดรฟ์ไม่น่าจะเป็นสินค้าหลักตามกรอบความร่วมมือ IPEF Pillar II

ผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ การขาดแคลนสินค้าบางรายการ เช่น วัคซีน ยา และ PPE ได้ทำให้เกิดความไม่มั่นคงด้านสุขภาพในช่วงโรคโควิด-19 ระบาด โดยการเข้าร่วม IPEF อาจทำให้ไทยได้รับการจัดสรรสินค้าที่เคยขาดแคลนในช่วงเกิดโรคระบาด และอาจมีโอกาเป็นฐานการผลิต การทดลองทางคลินิกและการวิจัยด้านวัคซีน โดยไม่น่าจะมีความเสี่ยงจากการย้ายฐานการผลิต เพราะไทยไม่ได้เป็นฐานการผลิตสำคัญในปัจจุบัน

อาหารแปรรูป ในอดีตเคยเกิดการแพร่ระบาดของไข้หวัดนก ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมสัตว์ปีก และปัญหาเรื่องการคุ้มครองแรงงานในกิจการประมง โอกาสจากการเข้าร่วม IPEF คือ การเป็นแหล่งซัพพลายโปรตีนแก่ประเทศต่าง ๆ ในช่วงเกิดการขาดแคลนอาหาร ขณะที่ความเสี่ยงไม่น่าจะมีเพิ่มเติม นอกเหนือจากความเสี่ยงเดิมที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสิ่งแวดล้อมและแรงงานในซัพพลายเชน

กล่าวโดยสรุป ไทยอาจได้ประโยชน์จากการเข้าร่วม IPEF Pillar II หลายประการ

ประการแรก ไทยสามารถเข้าร่วมกำหนดกลไกในการพัฒนาซัพพลายเชนของสาขาเศรษฐกิจที่มีความสำคัญหรือสินค้าหลักให้มีความยืดหยุ่น เพื่อให้รัฐบาลและผู้ประกอบการในประเทศไทยได้รับทราบข้อมูลโดยเร็ว และสามารถเตรียม

การปรับตัวและรักษาผลประโยชน์ของผู้ประกอบการ แรงงาน และผู้บริโภคในประเทศอย่างถูกต้องและทันเวลาได้

ประการที่สอง ไทยสามารถเข้าถึงข้อมูลและใช้ประโยชน์จากกลไกความร่วมมือต่าง ๆ โดยเฉพาะเครือข่ายแก้ปัญหาวิกฤตซัพพลายเชน (IPEF Supply Chain Crisis Network) ที่จะช่วยสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกในการแก้ไขปัญหาความชะงักงันในซัพพลายเชน ดังที่เคยเกิดขึ้นในช่วงการระบาดของโรคโควิด-19

ประการที่สาม ไทยอาจมีโอกาในการดึงดูดการลงทุนในสาขาเศรษฐกิจที่สำคัญหรือสินค้าหลัก จากทั้งประเทศสมาชิก IPEF และประเทศที่ไม่ได้เป็นสมาชิก เช่น จีน เนื่องจากการเข้าร่วมใน IPEF Pillar II จะทำให้ไทยได้ทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับซัพพลายเชนครบถ้วนมากขึ้น และเห็นปัญหาความเปราะบางและความเสี่ยงในซัพพลายเชนในปัจจุบันอย่างชัดเจนมากขึ้น ทำให้สามารถเสนอตัวเป็นฐานการผลิตทางเลือก หรือเสนอตัวเป็นฐานในการรีไซเคิลวัตถุดิบที่สำคัญ (key material) ที่สร้างความเปราะบางในซัพพลายเชน เช่น โลหะในกลุ่มแรร์เอิร์ธ (rare earth) เป็นต้น

ประการสุดท้าย ไทยมีช่องทางเพิ่มเติมในการเรียกร้องให้ประเทศสมาชิก IPEF ลดอุปสรรคทางการค้าต่อสินค้าส่งออกจากไทย ทั้งที่อยู่ในรูปภาษีศุลกากร และที่ไม่ใช่ภาษีศุลกากร (Non-Tariff Barriers: NTBs) ในกรณีที่สินค้าส่งออกนั้นมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการให้ซัพพลายเชนมีความยืดหยุ่นและฟื้นตัวกลับมาได้อย่างรวดเร็วเมื่อประสบกับสถานะชะงักงัน

แม้ว่า การเป็นสมาชิกของ IPEF Pillar II อาจทำให้เกิดความเสี่ยงจากการย้ายฐานการผลิตสินค้าบางรายการที่มีการกระจุกตัวของการผลิตในประเทศไทยในระดับที่สูง เช่น ฮาร์ดดิสก์ไดรฟ์ หรือรถยนต์ดีเซลสำหรับรถยนต์ แต่ความเสี่ยงดังกล่าวไม่น่าจะไม่สูงมาก เนื่องจากสินค้านั้นไม่น่าจะใช้สินค้าหลัก (key goods) ตามกรอบความร่วมมือ IPEF Pillar II ที่หากประเทศสมาชิกขาดสินค้านั้นไปจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ การสาธารณสุข ความปลอดภัย และการชะงักงันทางเศรษฐกิจในวงกว้าง นอกจากนี้ ปัจจัยสำคัญที่อาจทำให้ผู้ผลิตไม่ย้ายฐานการผลิตสินค้านั้นจากประเทศไทยคือ การเปลี่ยนผ่านเทคโนโลยีดังเช่นในอุตสาหกรรมยานยนต์ การตัดสินใจลงทุนตั้งฐานการผลิตรถยนต์ดีเซลสำหรับรถกระบะอีกแห่งนอกประเทศไทย อาจเสี่ยงเรื่องความคุ้มค่าในการลงทุน เนื่องจากเทคโนโลยียานยนต์กำลังเปลี่ยนผ่านไปสู่ยานยนต์ไฟฟ้า (EV) แทนยาน

ยนต์ที่ใช้น้ำมันเชื้อเพลิง ดังนั้น ความเสี่ยงที่ใหญ่กว่าสำหรับประเทศไทย คือ การที่สินค้าส่งออกหลักเหล่านี้กำลังจะ “ตก ร่น” และถูกทดแทนด้วยสินค้าอื่นที่ใช้เทคโนโลยีในระดับสูง

ในทางตรงกันข้าม การไม่เข้าร่วม IPEF Pillar II อาจส่งผลเสียต่อประเทศไทยทั้งในระยะสั้นและในระยะยาว โดยในระยะสั้นหากเกิดปัญหาสถานะชะงักงันของซัพพลายเชน อีก ผู้ประกอบการในประเทศไทยก็จะไม่ได้รับความช่วยเหลือจากเครือข่ายแก้ปัญหาวิกฤตซัพพลายเชนของ IPEF Pillar II นอกจากนี้ ประเทศไทยยังจะเสียโอกาสสำคัญในการเป็นผู้ร่วมกำหนดวาระ (agenda) ในการจัดทำข้อตกลงที่จะเกิดขึ้นตามกรอบความร่วมมือ IPEF Pillar II ที่สำคัญหากกลไกต่าง ๆ ของ IPEF Pillar II สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพผลในการแก้ไขปัญหาและทำให้เกิดซัพพลายเชนระหว่างประเทศที่มีความยืดหยุ่น โปร่งใส และมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้ประกอบการในประเทศไทยก็จะสูญเสียความสามารถในการแข่งขันเมื่อเปรียบเทียบกับผู้ประกอบการในประเทศอื่นที่เข้าร่วม

2.1.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการเข้าร่วมเป็นสมาชิก IPEF Pillar II

เพื่อให้ได้ประโยชน์จาก IPEF ประเทศไทยควรดำเนินการดังต่อไปนี้

ประการที่หนึ่ง บูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐด้วยตนเอง และการทำงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับภาคเอกชน โดยเฉพาะสมาคมผู้ประกอบการในสาขาเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับสาขาที่มีความสำคัญหรือสินค้าหลัก เนื่องจากการดำเนินการตามกรอบ IPEF Pillar II ให้ประสบความสำเร็จจะต้องเกี่ยวข้องกับหน่วยงานภาครัฐหลายหน่วยงานและผู้ประกอบการในซัพพลายเชน ทั้งนี้ หน่วยงานภาครัฐที่ควรเป็นผู้บูรณาการการทำงานดังกล่าว คือ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (บีโอไอ) ซึ่งมีประสบการณ์ในการทำงานกับผู้ประกอบอุตสาหกรรมในซัพพลายเชนต่าง ๆ และนักลงทุนในต่างประเทศ ตลอดจนมีเครื่องมือในการดึงดูด ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้เกิดการลงทุนในประเทศไทย ทั้งตามกฎหมายส่งเสริมการลงทุนและกฎหมายการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศสำหรับอุตสาหกรรมเป้าหมาย

ประการที่สอง หน่วยงานที่สนับสนุนการทำงานของผู้แทนไทยในคณะมนตรีซัพพลายเชน และเครือข่ายแก้ปัญหาวิกฤตซัพพลายเชนของ IPEF Pillar II ควรเน้นการทำงานเชิงรุกโดย

- เร่งจัดทำฐานข้อมูลผู้ผลิตขึ้นส่วน รวมทั้งขีดความสามารถในการผลิตของผู้ผลิตดังกล่าว เพื่อเป็นทางเลือกแก่ผู้ซื้อขึ้นส่วนจากประเทศสมาชิก IPEF รวมทั้งเพื่อเตรียมใช้ประโยชน์จากโครงการความช่วยเหลือต่าง ๆ ตาม IPEF Pillar II อย่างมีประสิทธิภาพ
- ติดตามความเคลื่อนไหวที่เกี่ยวข้องกับสินค้าที่ไทยอาจได้รับผลกระทบจากการที่ไทยเป็นผู้ผลิตที่สำคัญใน IPEF และอาจมีความเสี่ยงจากการย้ายฐานการผลิต เพื่อเตรียมมาตรการป้องกันและบรรเทาผลกระทบที่จะเกิดขึ้น
- พิจารณาทบทวนกฎระเบียบในประเทศ ทั้งกฎระเบียบที่เอื้อให้เกิดการแบ่งปันข้อมูลทางธุรกิจ ในขณะที่สามารถคุ้มครองข้อมูลลับและข้อมูลอ่อนไหว โดยมีกลไกจัดทำมาตรฐานในการคุ้มครองข้อมูลลับและข้อมูลอ่อนไหวดังกล่าว กฎระเบียบเกี่ยวกับการสำรองสินค้าหรือวัตถุดิบในกรณีการเกิดวิกฤต เพื่อให้สามารถดำเนินการแลกเปลี่ยนอุปทาน (supply swap) ระหว่างประเทศได้ และพิจารณาความเหมาะสมของการออกกฎหมายเพื่อกำหนดให้ธุรกิจจะระบุความเสี่ยงหรือสอบถามความยั่งยืนในซัพพลายเชนของตน ดังตัวอย่างของบางประเทศในสหภาพยุโรป

2.2 IPEF Pillar III: ความตกลงด้านเศรษฐกิจที่สะอาดและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

IPEF Pillar III ความตกลงด้านเศรษฐกิจที่สะอาดและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (clean economy) ลงนามเมื่อเดือนมิถุนายน 2567 เป็นกรอบการทำงานทางเศรษฐกิจที่สนับสนุนประเทศสมาชิก IPEF ในการบรรลุเป้าหมายด้านสภาพภูมิอากาศที่เกี่ยวข้องโดยการเร่งการปรับใช้เทคโนโลยีสะอาดและอำนวยความสะดวกในการลงทุน

IPEF Pillar III มุ่งลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก สร้างความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงที่ยุติธรรม พร้อมทั้งสนับสนุนทางการเงินและความช่วยเหลือด้านเทคนิค เสริมขีดความสามารถของประเทศสมาชิก พัฒนาการใช้พลังงานสะอาด การลงทุนในโครงการที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงตลาดคาร์บอน และส่งเสริมสินค้าและบริการที่มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่ำ

2.2.1 สำคัญ IPEF Pillar III

- เป้าหมายด้านสภาพภูมิอากาศที่ใช้ร่วมกัน: IPEF Pillar III มีเป้าหมายเพื่อปรับตัวสู่ระดับสูงด้านสภาพภูมิอากาศของประเทศสมาชิกให้สอดคล้องกัน โดยส่งเสริมการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์
- การลงทุนในเทคโนโลยีสะอาด: IPEF Pillar III เน้นย้ำถึงความจำเป็นในการเพิ่มการลงทุนในภูมิภาคสำหรับโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศ เพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจที่สะอาดและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และลดช่องว่างทางการเงินสำหรับโครงการด้านสภาพภูมิอากาศ
- โครงการความร่วมมือ (Cooperative Work Programs: CWP): IPEF Pillar III เสนอจัดตั้ง CWP เพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงานร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิกในด้านต่าง ๆ เช่น

- การอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงพลังงานสะอาดและความพยายามในการลดคาร์บอน
  - โครงการส่งเสริมการพัฒนาไฮโดรเจนให้เป็นแหล่งพลังงานสะอาด
  - การพัฒนาห่วงโซ่คุณค่าระดับภูมิภาคสำหรับเชื้อเพลิงการบินที่ยั่งยืน
  - ความร่วมมือในการพัฒนาตลาดคาร์บอนระดับภูมิภาค
  - การพัฒนากำลังคน เพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงการจ้างงานที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจที่สะอาดและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- IPEF Clean Committee: ประเทศสมาชิกจะจัดการประชุมประจำปีเพื่อผลักดันแผนงานและโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยและประเทศสมาชิกให้เป็นแผนงานของคณะกรรมการ IPEF Clean Economy โดยประสานจัดหาเงินทุนจากรัฐบาลประเทศสมาชิก นักลงทุนต่างชาติ และสถาบันการเงินระหว่างประเทศ เช่น ธนาคารพัฒนาเอเซีย เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจสีเขียว พร้อมทั้งติดตามความก้าวหน้าประเมินผลโครงการ และแสวงหาโอกาสใหม่ ๆ ที่จะช่วยเสริมสร้างความร่วมมือและประโยชน์ร่วมกันในอนาคต
  - ความร่วมมือกับภาคเอกชน: IPEF Pillar III ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจที่สะอาดและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาและการนำสินค้าและบริการที่ปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่ำและเป็นศูนย์มาใช้
  - การเปลี่ยนแปลงที่เป็นธรรม (just transition): IPEF Pillar III เน้นย้ำถึงความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงที่เป็นธรรม เพื่อให้มั่นใจว่าคนงานและชุมชนได้รับการสนับสนุนในการปรับตัวเข้ากับเศรษฐกิจที่ยั่งยืนมากขึ้น ซึ่งรวมถึงการเจรจา กับองค์กรแรงงานเพื่อปกป้องงานและสิทธิแรงงาน

2.2.2 ประโยชน์และความเสี่ยงจากการเข้าร่วมเป็นสมาชิก IPEF Pillar III

การเข้าร่วมเป็นสมาชิก IPEF Pillar III จะเปิดโอกาสให้ประเทศไทยได้เข้าร่วมในกิจกรรมที่ช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และเสริมสร้างความมั่นคงด้านพลังงานและเพิ่มศักยภาพทางเศรษฐกิจของไทย โดยจะสนับสนุนให้ไทยมีโอกาสเข้าร่วมในห่วงโซ่อุปทานการผลิตสินค้าที่เกี่ยวข้องกับพลังงานสะอาด เช่น กรีนไฮโดรเจน และน้ำมันเชื้อเพลิงอากาศยานแบบยั่งยืน (SAF) จากการดึงดูดการลงทุนและรับความร่วมมือด้านเทคโนโลยีจากต่างประเทศ นอกจากนี้ ไทยยังมีโอกาสเรียนรู้การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสะอาดต่าง ๆ เช่น การใช้ไฮโดรเจนในภาคอุตสาหกรรมและการขนส่ง การทำเกษตรกรรมแบบคาร์บอนต่ำ และเทคโนโลยีการดักจับและกักเก็บคาร์บอน (CCUS) รวมถึงได้โอกาสเข้าร่วมวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีที่บริษัทไทยสนใจ เช่น เชื้อเพลิงอากาศยานแบบยั่งยืน เทคโนโลยี CCUS และเทคโนโลยีการตรวจจับการรั่วไหลของมีเทนในภาคพลังงาน

สำหรับการพัฒนาตลาดการซื้อขายคาร์บอนนั้น การเข้าร่วมเป็นสมาชิก IPEF Pillar III จะทำให้ไทยมีโอกาสพัฒนามาตรฐานในภูมิภาคและเรียนรู้ด้านการวัด การรายงาน และการทวนสอบ (measurement, reporting and verification) ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนในการดำเนินการและเชื่อมต่อตลาดการซื้อขายคาร์บอนในประเทศกับตลาดการซื้อขายคาร์บอนในภูมิภาคได้

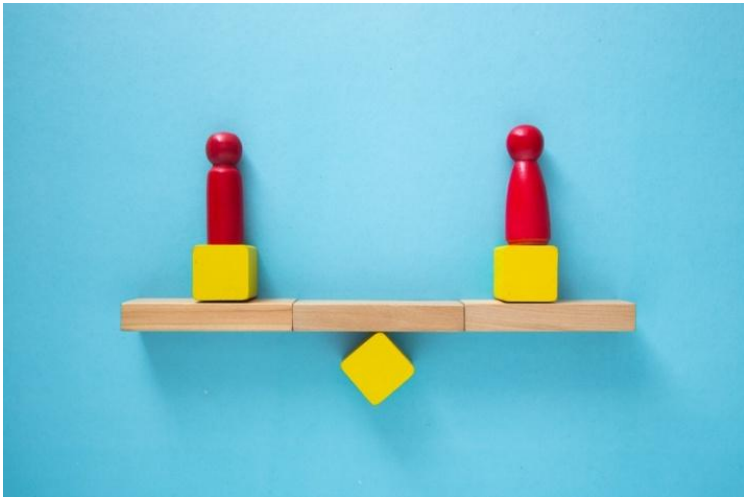
ในด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเศรษฐกิจสีเขียว การเข้าร่วมเป็นสมาชิก IPEF Pillar III จะทำให้ไทยมีโอกาสเข้าร่วมในการพัฒนา Green Shipping Corridor ที่ช่วยพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสนับสนุนให้ท่าเรือของไทยเป็นท่าเรือที่เป็นกลางทางคาร์บอน นอกจากนี้ยังเพิ่มโอกาสในการเป็นศูนย์กลางการซื้อขายไฟฟ้าพลังงานสะอาดข้ามพรมแดนในภูมิภาคจากการร่วมพัฒนาโครงข่ายไฟฟ้าตามกรอบของ IPEF Pillar III

ในด้านความเสี่ยงจากการเข้าร่วม IPEF Pillar III นั้น เนื่องจากพันธกรณีส่วนใหญ่เป็น soft obligation และไม่มี การระบุดโทษ (sanctions) เมื่อมีการไม่ปฏิบัติตาม ความตกลง และหลักการส่วนใหญ่เป็นเรื่องของ “ความสมัครใจ” (voluntary) ในความมุ่งมั่นที่จะกระทำตามกรอบความร่วมมือต่าง ๆ ทำให้ความเสี่ยงของประเทศไทยจากการเข้าร่วมค่อนข้างน้อย

2.2.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการเข้าร่วมเป็นสมาชิก IPEF Pillar III

การเข้าร่วมเป็นสมาชิก IPEF Pillar III จะเป็นผลดีต่อประเทศไทยในการมุ่งสู่เศรษฐกิจสีเขียวและบรรลุเป้าหมายการเป็นกลางทางคาร์บอนในปีค.ศ. 2050 และการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ภายในปีค.ศ. 2065 การที่เศรษฐกิจของประเทศยังคงพึ่งพาเชื้อเพลิงฟอสซิลเป็นหลักทำให้การปรับตัวเพื่อเข้าสู่เศรษฐกิจสีเขียวเป็นเรื่องที่ท้าทาย แต่การเป็นสมาชิก IPEF Pillar III จะช่วยลดข้อจำกัดในด้านการพัฒนาและใช้เทคโนโลยี รวมถึงเสริมสร้างกระบวนการและเครื่องมือที่สนับสนุนการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

การเข้าร่วม IPEF Pillar III จะไม่ให้ประโยชน์แก่ประเทศไทยโดยอัตโนมัติ แต่ต้องอาศัยความมุ่งมั่นและการดำเนินการที่เข้มแข็งจากฝ่ายไทย โดยเฉพาะบทบาทของผู้แทนไทยใน IPEF Clean Committee และนโยบายรัฐบาลที่ชัดเจนในการสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจสีเขียว ซึ่งรวมถึงการตั้งเป้าหมายพัฒนาประเทศบนพื้นฐานเศรษฐกิจสีเขียวและการสร้างงานสีเขียว ลดการอุดหนุนเชื้อเพลิงฟอสซิลและเตรียมจัดเก็บภาษีคาร์บอน พัฒนาตลาดคาร์บอนเครดิตภาคสมัครใจ ปฏิรูปตลาดไฟฟ้าเพื่อเปิดเสรีการผลิตไฟฟ้า การใช้มาตรการหนุนเสริม เช่น การจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐเพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์เขียว การกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์เขียว และการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะการพัฒนาระบบขนส่งมวลชนในเมืองใหญ่และการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน และที่สำคัญเพื่อให้ประเทศไทยได้รับประโยชน์สูงสุดจากการเข้าร่วม IPEF Pillar III นั้น ภาครัฐควรมีมาตรการวางในการเลือกเทคโนโลยีและมาตรฐานที่เหมาะสมกับบริบทเศรษฐกิจและการพัฒนาของประเทศ

2.3 IPEF Pillar IV: ความตกลงด้านเศรษฐกิจที่เป็นธรรม

IPEF Pillar IV ความตกลงด้านเศรษฐกิจที่เป็นธรรม (fair economy) ลงนามไปเมื่อเดือนมิถุนายน 2567 ยึดหลักการส่งเสริมความโปร่งใสเพื่อสร้างความเป็นธรรมในการลงทุนและส่งเสริมการแข่งขันในระบบเศรษฐกิจ โดยมุ่งสร้างความเป็นธรรม 2 เรื่องใหญ่ ได้แก่ การต่อต้านการทุจริตและการฟอกเงิน และการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลให้โปร่งใส IPEF Pillar IV ไม่สร้างพันธกรณีใหม่ แต่นำกรอบความร่วมมือที่มีอยู่มาประกอบเนื้อหา และสร้างกลไกสนับสนุนการปฏิบัติตามพันธกรณีที่มีอยู่ ตัวอย่างสำคัญของความเป็นธรรมคือ การที่บริษัทข้ามชาติไม่ต้องจ่ายสินบนเพื่อให้สามารถเข้ามาประกอบธุรกิจในประเทศไทยได้ แต่แข่งขันกันที่นวัตกรรมและเงินทุน หรือการที่แต่ละประเทศไม่ต้องแข่งขันกันลดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลอย่างเข้มข้นเพื่อดึงดูดเงินลงทุนจากต่างประเทศ แต่แข่งขันกันที่ความสามารถของแรงงานและบรรยากาศการนำลงทุนของประเทศ

2.3.1 สารสำคัญของ IPEF Pillar IV

IPEF Pillar IV เศรษฐกิจที่เป็นธรรม (fair economy) ยึดหลักการส่งเสริมความโปร่งใสเพื่อสร้างความเป็นธรรมในการลงทุนและส่งเสริมการแข่งขันในระบบเศรษฐกิจ โดยมุ่งสร้างความเป็นธรรม 2 เรื่องใหญ่ ได้แก่ การต่อต้านการทุจริตและการฟอกเงิน และการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลให้โปร่งใส IPEF Pillar IV ไม่สร้างพันธกรณีใหม่ แต่สร้างกลไกสนับสนุนการปฏิบัติตามพันธกรณีที่มีอยู่

ในด้านการต่อต้านการทุจริตและการฟอกเงิน IPEF Pillar IV มีจุดมุ่งหมายเพื่อต่อสู้กับการทุจริตโดยการเสริมสร้างความมุ่งมั่นต่อการปฏิบัติตามความตกลงระหว่างประเทศ 4 ฉบับ ได้แก่ (1) อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต (UNCAC) (2) อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการติดสินบนเจ้าหน้าที่รัฐต่างประเทศในธุรกรรมทางธุรกิจระหว่างประเทศ (OECD Anti-Bribery Convention) (3) มาตรฐานการต่อต้านการฟอกเงินของ Financial Action Task Force (FATF) และ (4) ปฏิญญาว่าด้วยหลักการและสิทธิขั้นพื้นฐานในการทำงานขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO Declaration)

ในด้านการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลให้โปร่งใส IPEF Pillar IV หนุนเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านภาษี 3 กรอบ ซึ่งริเริ่มและจัดการโดย OECD ได้แก่ (1)

กรอบความร่วมมือเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางภาษี (OECD's Global Forum) (2) กรอบความร่วมมือเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนข้อมูลสินทรัพย์คริปโท (OECD's CARF) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ Global Forum และ (3) กรอบความร่วมมือเกี่ยวกับการป้องกันการโยกย้ายฐานภาษีของกลุ่มบริษัทข้ามชาติ (BEPS) เฉพาะส่วนการจัดเก็บภาษีบริษัทข้ามชาติเพื่อจัดการความท้าทายทางภาษีที่เกิดจากเศรษฐกิจดิจิทัล (OECD's Two-Pillar Solution) ให้สามารถจัดเก็บภาษีบริษัทข้ามชาติที่โยกย้ายฐานภาษี

IPEF Pillar IV ไม่ได้สร้างพันธกรณีใหม่ แต่ก็จะกระตุ้นให้ประเทศไทยปฏิรูปด้านต่าง ๆ ตามความร่วมมือที่มีอยู่ โดยมีบทในการสร้างขีดความสามารถและความช่วยเหลือทางเทคนิคเพื่อช่วยให้ประเทศสมาชิกสามารถปรับปรุงกฎระเบียบให้สอดคล้องกับกรอบความร่วมมือข้างต้น ซึ่งยังมีอีกหลายประเด็นที่ประเทศไทยยังอยู่ระหว่างดำเนินการให้สำเร็จ หลังจากพยายามปฏิรูปกฎระเบียบตามคำแนะนำจากอนุสัญญา UNCAC อนุสัญญา OECD's Anti-Bribery Convention และคำแนะนำของ FATF อย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังมีข้อเสนอสำคัญที่ต้องเร่งปรับปรุงให้ได้ตามมาตรฐานสากล ได้แก่ การออกมาตรการระบุ “ผู้ได้รับประโยชน์ที่แท้จริง” (ultimate beneficiary) การมีมาตรการชะลอการดำเนินคดีอาญา (non-trial resolution) และการมีมาตรการเร่งติดตามทรัพย์สินสินค้ำทุจริต (asset recovery)

ส่วนการปฏิรูปด้านภาษีนิติบุคคล ประเทศไทยได้เข้าร่วมกรอบความร่วมมือ OECD's Global Forum และมีการประกาศใช้พระราชกำหนดการแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อปฏิบัติตามความตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับภาษีอากร พ.ศ. 2566 และกฎหมายลำดับรองให้กรมสรรพากรเริ่มแลกเปลี่ยนข้อมูลภาษีกับต่างประเทศได้ตั้งแต่ปี 2566 ประเทศไทยยังเข้าร่วมกรอบความร่วมมือ OECD's Two-Pillar Solution โดยยังรอความชัดเจนเกี่ยวกับความร่วมมือในส่วน Pillar One ซึ่งเกี่ยวกับการจัดแบ่งกำไรบริษัทข้ามชาติคืนให้แก่ประเทศต้นทางของรายได้ และเร่งปรับปรุงกฎระเบียบด้านภาษีและการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเพื่อบังคับใช้ Pillar Two ซึ่งเกี่ยวกับการกำหนดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริงไม่ต่ำกว่าร้อยละ 15 (global minimum tax) ในปี 2568

2.3.2 ประโยชน์และความเสี่ยงจากการเข้าร่วมเป็นสมาชิก IPEF Pillar IV

ผู้วิจัยประเมินว่าการเข้าร่วม IPEF Pillar IV มีประโยชน์ต่อประเทศไทยมากกว่าต้นทุน โดยจะหนุนเสริมให้ประเทศไทยยกระดับมาตรฐานการต่อต้านทุจริตและการฟอกเงิน ซึ่งจะช่วยให้ประเทศไทยมีสภาพแวดล้อมการลงทุนที่โปร่งใสและดึงดูดทุนต่างชาติได้มากขึ้น โดยเฉพาะบริษัทต่างชาติที่มีมาตรฐานบรรษัทภิบาลสูงที่จะไม่เสียเปรียบในการแข่งขันหากไม่จ่ายสินบน นอกจากนี้การปฏิรูปกฎระเบียบตามกรอบความร่วมมือด้านภาษีของ OECD จะช่วยลดการสูญเสียรายได้ของรัฐจากการแข่งขันลดภาษี (tax competition) เช่นกัน

IPEF Pillar IV ยังเปิดโอกาสให้ไทยขอรับการสนับสนุนด้านเทคนิคที่จะช่วยเสริมสร้างขีดความสามารถของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) กรมสรรพากร และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ปปง.) หน่วยงานเหล่านี้จะมีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลทางคดีและรับการสนับสนุนทางเทคนิคจากประเทศสมาชิกซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย นอกจากนี้ IPEF Pillar IV จะเปิดโอกาสให้ประเทศไทยได้ปฏิรูปด้านต่าง ๆ เพื่อเตรียมพร้อมสมัครเป็นสมาชิกองค์กรสากล ได้แก่ FATF และ OECD ตามนโยบายของรัฐบาล

อย่างไรก็ตาม การเข้าร่วม IPEF Pillar IV อาจทำให้เกิดต้นทุนเพิ่มเติมในการขับเคลื่อนร่วมกับคณะทำงานซึ่งเข้าช้อนกับกรอบความร่วมมือที่มีอยู่ และมีความเสี่ยงว่าการปฏิรูปกฎระเบียบที่ซับซ้อนและต้องใช้เวลา รวมถึงขีดความสามารถของหน่วยงานที่จำกัดอาจทำให้ไม่สามารถดำเนินการตามที่ตกลงไว้ได้

โดยรวมแล้ว การเข้าร่วม IPEF Pillar IV จะเป็นการเปิดโอกาสให้ประเทศไทยสามารถยกระดับมาตรฐานการต่อต้านทุจริตและการฟอกเงิน รวมถึงการจัดเก็บภาษีให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล อย่างไรก็ตาม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมและการจัดการความเสี่ยงอย่างรอบคอบเพื่อให้สามารถดำเนินการตามข้อกำหนดได้

2.3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการเข้าร่วมเป็นสมาชิก IPEF Pillar IV

เพื่อให้การเข้าร่วม IPEF Pillar IV ของประเทศไทยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและได้รับประโยชน์สูงสุด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องดำเนินการตามข้อเสนอแนะดังนี้

1) เร่งปรับปรุงกฎหมายและมาตรการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

- ให้สำนักงาน ป.ป.ช. ประสานสำนักงาน ป.ป.ง. ให้มีการแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเพื่อบัญญัติให้ การให้สินบนเจ้าหน้าที่รัฐต่างประเทศเป็นความผิดมูลฐานเพื่อให้สามารถใช้มาตรการต่อต้านการฟอกเงินดำเนินคดีได้
- ให้สำนักงาน ป.ป.ง. เร่งรัดการออกมาตรการระบุและตรวจสอบ “ผู้ได้รับประโยชน์ที่แท้จริง” ตามข้อเสนอของ FATF และสื่อสารความคืบหน้าต่อสาธารณะอย่างต่อเนื่อง
- ให้สำนักงาน ป.ป.ช. สื่อสารความคืบหน้าการปรับปรุงและแก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามทุจริตที่อยู่ระหว่างการพิจารณาต่อสภาผู้แทนราษฎร ให้ประชาชนได้ทราบว่าการแก้ไขกฎหมายดังกล่าว จะสร้างมาตรการใดที่สอดคล้องกับ UNCAC และ OECD’s Anti-Bribery Convention

2) การสร้างความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับหน่วยงานในต่างประเทศ

ให้สำนักงาน ป.ป.ช. กรมสรรพากร และสำนักงาน ป.ป.ง. เริ่มสร้างความร่วมมือด้านเทคนิคและการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับกฎหมาย การตรวจสอบ และข้อมูลคดีกับหน่วยงานของประเทศสมาชิก IPEF อื่น ๆ โดยอาศัยความ

ร่วมมือที่มีอยู่ แต่กำหนดหัวข้อความร่วมมือภายใต้กรอบความร่วมมือ IPEF

3) เสริมสร้างขีดความสามารถของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

รัฐบาลควรเสริมสร้างขีดความสามารถของสำนักงาน ป.ป.ช. กรมสรรพากร และสำนักงาน ป.ป.ง. ผ่านการฝึกอบรมและการเพิ่มทรัพยากรที่จำเป็น การพัฒนาความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับมาตรการหรือกรอบความร่วมมือที่จะปฏิบัติตาม เช่น การระบุและตรวจสอบ “ผู้ได้รับประโยชน์ที่แท้จริง” การจัดเก็บภาษีส่วนเพิ่มภายใต้ OECD Pillar Two การตรวจสอบและติดตามทรัพย์สินทางการเงินการทุจริตกลับประเทศ

4) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ

ให้สำนักงาน ป.ป.ช. และกรมสรรพากร ร่วมกับกระทรวงการต่างประเทศสื่อสารความสำคัญของ IPEF Pillar IV และการปฏิรูปด้านต่าง ๆ ตามพันธกรณีที่มีอยู่ต่อสาธารณะ เช่น การประชุมหรือเสวนาเพื่อรับฟังข้อเสนอแนะจากภาควิชาการ เอกชน และสื่อมวลชน การมีส่วนร่วมเหล่านี้จะช่วยให้เกิดการยอมรับและสนับสนุนจากทุกฝ่าย

3. สรุปและข้อเสนอแนะในการเข้าร่วม IPEF ในภาพรวม

ประเทศไทยเป็นเศรษฐกิจแบบเปิดที่มีขนาดเล็ก (small open economy) การขับเคลื่อนเศรษฐกิจของไทยจึงต้องเชื่อมโยงการค้าและการลงทุนของประเทศเข้ากับตลาดโลก โดยไทยมีระดับการเปิดกว้างทางการค้า (trade openness) ซึ่งหมายถึงผลรวมของมูลค่าส่งออกและมูลค่านำเข้ารวมกันสูงถึงร้อยละ 134 ของ GDP ในปีค.ศ. 2022 ไทยจึงได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมกฎกติกาการค้า และการลงทุนระหว่างประเทศ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และจำเป็นต้องติดตามการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้อย่างใกล้ชิด

ท่ามกลางความขัดแย้งระหว่างประเทศมหาอำนาจ คือ สหรัฐอเมริกาและจีน ไทยซึ่งต้องพึ่งพาการค้าต่างประเทศสูงจำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อการมีปฏิสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่ดีต่อทั้งสองประเทศ โดยการสร้างสมดุลด้านนโยบายต่างประเทศ เพื่อให้ไทยได้ประโยชน์จากการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศจากทั้งสองฝ่าย

ในปัจจุบันไทยเป็นประเทศสมาชิกของ RCEP ซึ่งจีนมีบทบาทสำคัญ และเข้าร่วมในความตกลง BRI ซึ่งจีนเป็นผู้ก่อตั้งขึ้น นอกจากนี้ ไทยแสดงความประสงค์ในการสมัคร

เป็นสมาชิกของความตกลง BRICS ซึ่งจีนมีบทบาทอย่างมาก ทั้งนี้ BRICS ได้ประกาศที่จะสร้างระเบียบโลกใหม่ที่ไมถูกครอบงำจากโลกตะวันตก ทั้งในด้านการเมือง-ความมั่นคง และด้านเศรษฐกิจ-การเงิน เช่น การส่งเสริมสกุลเงินระหว่างประเทศที่ไม่ใช่เงินดอลลาร์

ในขณะเดียวกัน ไทยไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มที่ประเทศตะวันตกเป็นผู้นำ โดยเฉพาะ TPP ในช่วงแรก ซึ่งเปลี่ยนมาเป็น CPTPP ในช่วงหลัง และแม้ว่าไทยได้เข้าสู่กระบวนการสมัครเป็นสมาชิกของ OECD แล้วก็ตาม แต่ก็คาดว่าจะใช้เวลาอีกหลายปีกว่าที่กระบวนการดังกล่าวจะเสร็จสิ้น จึงมองได้ว่าการเข้าเป็นสมาชิกของ IPEF เป็นการสร้างสมดุลในความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มประเทศในค่ายตะวันตกกับกลุ่มประเทศที่ใกล้ชิดกับจีนและรัสเซีย โดยไม่น่าจะกระทบต่อความสัมพันธ์กับจีนมาก เช่นเดียวกับประเทศอาเซียนอื่นที่เข้าร่วมเป็นสมาชิก

ในด้านเศรษฐกิจ ไทยควรใช้โอกาสจากการเข้าร่วม IPEF เพื่อแสวงหาความร่วมมือใน 4 เสาหลัก ทั้งการร่วมกำหนดมาตรฐานการค้าใหม่ของโลก การเป็นส่วนหนึ่งของซัพพลายเชนที่มีความยืดหยุ่น การเปลี่ยนผ่านไปสู่เศรษฐกิจสีเขียว และการสร้างเศรษฐกิจที่เป็นธรรม ทั้งหมดนี้เพื่อส่งเสริมการค้า การลงทุน การสร้างความสามารถในการแข่งขัน และภาพลักษณ์ของประเทศ และรักษาระดับการเติบโตอย่างมีคุณภาพในระยะยาวโดยมีการกระจายประโยชน์จากการพัฒนาที่เหมาะสม และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ทั้งนี้ ประโยชน์ในการเข้าร่วม IPEF จะไม่สามารถเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติ แต่ต้องอาศัยการทำงานร่วมกันอย่างแข็งขันระหว่างภาครัฐ ธุรกิจเอกชน แรงงาน และภาคประชาสังคม

บรรณานุกรม

- กรมโรงงานอุตสาหกรรม. (ม.ป.ป.). *คู่มือการวัดปริมาณและการรายงานผลการปลดปล่อยและลดปริมาณก๊าซเรือนกระจกระดับองค์กร*. <http://reg3.diw.go.th/meas/pdf/manual/pdf>
- กรมสรรพากร. (ม.ป.ป.). *ประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเกี่ยวกับภาษีเงินได้ (ฉบับที่ 408) เรื่อง กำหนดให้ผู้ยื่นรายการแจ้งข้อความตามรายงานข้อมูลรายประเทศ (Country by country report)*. https://www.rd.go.th/fileadmin/user_upload/kormor/newlaw/dg408.pdf
- กรมสรรพากร. (ม.ป.ป.). *พระราชกำหนดการแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อปฏิบัติตามความตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับภาษีอากร พ.ศ. 2566*. <https://www.rd.go.th/63929.html>
- กระทรวงการคลัง. (2558). *การจัดตั้งกองทุนเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันสำหรับกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย. ข่าวกระทรวงการคลัง, (104)*. <https://www.mof.go.th/th/view/attachment/file/3131373131/104.pdf>
- การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย. (2566). *แผนปรับปรุงระบบส่งและระบบจำหน่าย ให้มีความทันสมัยรองรับเทคโนโลยีระบบไฟฟ้าในอนาคต*. <https://thai-smartgrid.com/report-grid-modernization-2562/>
- กิริยา กุลกลการ. (2565). *ตรวจข้อสอบการเปลี่ยนผ่านที่เป็นธรรมของพลังงานไทย ผ่านสายตา รศ.ดร.กิริยา กุลกลการ*. SDG Insight. <https://www.sdgmovement.com/2021/10/15/sdg-insights-th-just-energy-transition-labours-perspective/>
- คำศัพท์เฉพาะเกี่ยวกับองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO). (ม.ป.ป.). https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---asia/---ro-bangkok/documents/publication/wcms_098259.pdf
- จุมพต สายสุนทร. (2559). *กฎหมายระหว่างประเทศ เล่ม 1. (พิมพ์ครั้งที่ 12)*. วิญญูชน.
- ชนะชัย เลิศสุชาตวนิช. (2565). *อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการป้องกันมลพิษจากเรือ (MARPOL)*. <https://storage.mmtc.ac.th/web/ebook/ebook-2022-10-12-085731358567.pdf>

- ชาลี ชันศิริ. (2566). *ห่วงโซ่อุปทาน อินโด-แปซิฟิก: โอกาส การเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของ เศรษฐกิจอุตสาหกรรมในภูมิภาค*. http://bioie.oie.go.th/oieqr/code/uploadFile/oie983913409_382272619.pdf
- ฐานข้อมูล spec sheets กลุ่มชิ้นส่วน semiconductor. (ม.ป.ป.). <https://www.datasheets.com>
- ธนาคารกรุงเทพ. (2566). *มาตรฐานการจัดการป่า 'FSC' ทางออก SME ผลิตภัณฑ์ไม้โตอย่างยั่งยืน*. <https://www.bangkokbanksme.com/en/23-8sme3-fsc-forest-management-standards>
- เนทียา กริธาชาติ. (2566, 8 กันยายน). *แนวทางการประเมินคาร์บอนฟุตพริ้นท์ขององค์กร และการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเพื่อความยั่งยืน ใน โครงการเพิ่มพูนความรู้ผ่านวิทยากรของสมาคมวิชาชีพ*.
- ประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ที่ 1/2566 เรื่อง *มาตรการส่งเสริมการลงทุนเพื่อบรรเทาผลกระทบจากแนวทางการจัดเก็บภาษีรูปแบบใหม่*. https://www.boi.go.th/upload/content/1_2566.pdf
- ปิติ เอี่ยมจำรูญลาภ. (2565). *ผู้รับสัมปทานปิโตรเลียมมีสิทธิประกอบธุรกิจดักจับและกักเก็บคาร์บอนหรือไม่? สำนักข่าวอินโฟเควสท์*. <https://www.infoquest.co.th/2022/229976>
- พระราชกำหนดการแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อปฏิบัติตามความตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับภาษีอากร พ.ศ. 2566. (2566, 30 มีนาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 140 ตอนที่ 24 ก. หน้า 1-12. https://www.rd.go.th/fileadmin/user_upload/kormor/newlaw/prk66.pdf
- พิสิษฐ์ วงศ์เธียรธนา. (ม.ป.ป.). *ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำ MOU และ MOA*. <http://law.disaster.go.th/site5/download-src.php?did=42003>
- มติ ครม. (2566, 29 พฤศจิกายน). *ความก้าวหน้าในการดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ภายใต้กระบวนการประเมินติดตามการปฏิบัติตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. 2003*. https://resolution.soc.go.th/PDF_UPLOAD/2567/P_410520_26.pdf
- ยอดผลิตรถยนต์ 2564 เดือน ส.ค. ต่ำสุดรอบ 13 เดือนวิกฤตขาดแคลนชิป-ชิ้นส่วน ส่อลากยาว. (2564, 23 กันยายน). Mreport. <https://www.mreport.co.th/news/statistic-and-ranking/354-Car-Production-Thailand-2021-August>
- ขวัญ เลียงจันทร์. (2563, 7 ตุลาคม). *ห่วงโซ่มูลค่าโลกโฉมใหม่ หลังการระบาดใหญ่ของโควิด-19*. <https://www.krungsri.com/th/research/research-intelligence/ri-supply-chain>
- ร่างพระราชบัญญัติข้อมูลผู้ได้รับผลประโยชน์ที่แท้จริง พ.ศ. .... (ม.ป.ป.). <https://www.amlo.go.th/index.php/en/news/detail/12256>
- ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ฉบับประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นของสำนักงาน ป.ป.ช. (ม.ป.ป.). https://drive.google.com/file/d/12SMogrMOqTd9G9uA8FwtFQegjZlisc_J/view
- วีไลวรรณ โภยกแก้วพริ้ง. (2562). *รับฟังความคิดเห็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อประกอบการพิจารณาการเสนอร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการใช้แรงงานบังคับ*. <https://www.mol.go.th/wp-content/uploads/sites/2/2019/12/ad1.pdf>
- ศูนย์ความรู้นโยบายสาธารณะเพื่อการเปลี่ยนแปลง 101 Public Policy Think Tank. (2566, 21 กุมภาพันธ์). *การยกเว้นภาษีของ BOI สร้างงานที่ดีได้แค่ไหน? The 101 .World*. <https://www.the101.world/tax-incentives-and-decent-jobs/>
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2565). *ตลาดคาร์บอนไทย...โอกาสของภาคธุรกิจ*. ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน). <https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/k-social-media/Pages/Carbon-Credit-FB-11-10-2022.aspx>
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2562). *ความเหมาะสมและแนวทางในการส่งเสริมอุตสาหกรรมแบตเตอรี่กักเก็บพลังงาน ในโครงข่ายไฟฟ้าของประเทศไทย*. <https://tdri.or.th/wp-content/uploads/2019/09/Seminar-phase-II-ALL-FINAL-@8am-1.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. (2567). *สถิติการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ รายเดือนสะสมปี 2566*. https://www.boi.go.th/upload/content/FDI%20Q4%202023_65c584ef59768.pdf
- สุธาสนี เบญจโรจนินิ และ ภูริก รักวิทยาศาสตร์. (ม.ป.ป.). *รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการด้านการบินระดับชาติ ครั้งที่ 2. สถาบันการบินพลเรือน*.

- เสาวณี จันทะพงษ์ และ โอนทัย พุทธาธิ. (2566, 16 พฤษภาคม). แจงสี่เปี้ยะ: ไทยจะอยู่ในซัพพลายเชนโลกหลังโควิด-19 และปัญหาภูมิรัฐศาสตร์ได้อย่างไร? วิเคราะห์จากมุมมองของการนำเข้าสินค้าทุน: ตอนที่ 2. *กรุงเทพธุรกิจ*. <https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/articles-and-publications/articles/article-16May2023.html>
- เสาวรัจ รัตนคำฟู. (2566). *ปรับทักษะคนไทย...ทำงานใหม่ในยุคคาร์บอนต่ำ*. สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- เหมือนฝัน แต่งตั้ง. (2556). กฎบัตรอาเซียนกับความก้าวหน้าในกลไกการจัดการความขัดแย้งเรื่องดินแดน. *วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา*, 2(2), 15–30.
- องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน). (2558). *คู่มือการจัดทำคาร์บอนฟุตพริ้นท์ขององค์กรรายสาขาอุตสาหกรรม*. องค์การ.
- อธิภัทร มุทิตาเจริญ และ กฤษณ์เลิศ สัมพันธ์รักษ์. (2562, 28 สิงหาคม). *การหลบเลี่ยงภาษีของบริษัทข้ามชาติสำคัญแค่ไหนสำหรับไทยและอาเซียน*. สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์. <https://www.pier.or.th/en/abridged/2019/17/>
- อังคณา เตชะโกเมนท์. (ม.ป.ป.). *องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization : ILO)*. https://www.baanjomyut.com/library_3/extension-3/international_labour_organization/04.html
- The Bangkok Insight. (2565). *งานนี้ไม่หมู...ธุรกิจไทยจะทำได้แต่ธุรกิจรถยนต์ไฟฟ้า*. <https://www.thebangkokinsight.com/news/business/auto/586293/>
- Krungthai compass. (2565). *ตลาดซื้อขายคาร์บอนเครดิตและใบรับรองพลังงานหมุนเวียน: 2 กลไกสำคัญนำธุรกิจไทยสู่ Net zero emission*. ธนาคารกรุงไทย. https://krungthai.com/Download/economyresources/EconomyResourcesDownload_474REC_2_9_65.pdf
- Alberti, C. & Naran, B. (2023). *Spotlight: Financing oil & gas methane abatement in Southeast Asia*. Climate Policy Initiative.
- Allison, G. (2015). *The thucydides trap: Are the U.S. and China headed for war?*. <https://www.theatlantic.com/international/archive/2015/09/united-states-china-war-thucydides-trap/406756/>
- Allison, G. (2017). *The thucydides trap: When one great power threatens to displace another, war is almost always the result—but it doesn't have to be*. <https://foreignpolicy.com/2017/06/09/the-thucydides-trap/>
- Australian Human Rights Commission. (n.d.). *Human rights explained: The International Bill of Rights*. <https://humanrights.gov.au/our-work/education/human-rights-explained-fact-sheet-5the-international-bill-rights>
- Baldwin, R. (2016). *The great convergence: Information technology and the new globalization*. Harvard University Press.
- Bank of Thailand. (2023). *Thailand taxonomy: A reference tool for sustainable economy*. <https://www.bot.or.th/en/financial-innovation/sustainable-finance/green/Thailand-Taxonomy.html>
- Ben, S. & Stone, S. (2013). *Global production networks and employment: A developing country perspective*. OECD. https://www.oecd.org/dac/aft/GlobalProductionNetworks_Web_USB.pdf
- Bhardwaj, N. (2022, September 9). Everything you need to know about the Indo-Pacific Economic Framework (IPEF). *India Briefing*. <https://www.india-briefing.com/news/everything-you-need-to-know-about-the-indo-pacific-economic-framework-25141.html/>
- BNEF. (2019). *The Clean Technology Fund and concessional finance: Lessons learned and strategies moving forward*. https://data.bloomberglp.com/professional/sites/24/BNEF_The-Clean-Technology-Fund-and-Concessional-Finance-2019-Report.pdf
- Board of Investment. (2019). *A guide to the Board of Investment*. BOI.
- Center for Commerce and Diplomacy. (2022). *The Indo-Pacific Economic Framework (IPEF): What it is, what is isn't, and what is could be*. School

- of Global Policy and Strategy. https://ccd.ucsd.edu/_files/report_IPEF-2022.pdf
- Chaichaloempreecha, A., Chunark, P., & Limmeechokchai, B. (2019). Assessment of Thailand's energy policy on CO₂ emissions: Implication of national energy plans to achieve NDC target. *International Energy Journal*, 19(2), 47–60.
- Chen, D., Lock, E., & Low, J. L. (2023, February 22). *Unlocking Asia-Pacific's vast carbon-capture potential*. McKinsey & Company. <https://www.mckinsey.com/industries/oil-and-gas/our-insights/unlocking-asia-pacifics-vast-carbon-capture-potential>
- Chongvilaivan, A., & Chooi, A. (2021). *A Comprehensive assessment of tax capacity in Southeast Asia*.
- Clerc, Christophe. (2021). The French 'duty of vigilance' law: Lessons for an EU directive on due diligence in multinational supply chains. *ETUI Policy Brief*, (1), 1–5. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3765288
- Corfee-Morlot, J., et al. (2012). *OECD Environment Working Papers, 48. Towards a green investment policy framework: The case of low-carbon, climate-resilient infrastructure*.
- Darnall, N., Welch E. W., & Cho, S. K. (2019). Sustainable supply chains and regulatory policy. In J. Sarkis (Ed.), *Handbook on the sustainable supply chain* (pp. 513–525). Edward Elgar.
- David, B., et al. (2024). *Thailand energy transition report: Outlook for 2024*. Chandler MHM.
- Deloitte. (2019, April). *Semiconductors – the next wave: Opportunities and winning strategies for semiconductor companies*. <https://www2.deloitte.com/tw/en/pages/technology-media-and-telecommunications/articles/semiconductor-next-wave.html>
- Devuyt, Y., & Serdarevic, A. (2007). The World Trade Organization and regional trade agreements: Bridging the constitutional credibility gap. *Duke Journal of Comparative & International Law*, 18, 1–75.
- Eckstein, D., et al. (2019). *Global climate risk index 2020: Who suffers most from extreme weather events? weather-related loss events in 2018 and 1999 to 2018*. Germanwatch.
- The Economist. (2023, July 17). *A battery supply chain that excludes China looks impossible*. <https://www.economist.com/asia/2023/07/17/a-battery-supply-chain-that-excludes-china-looks-impossible>
- Energy Policy and Planning Office. (2023). *NDC sectoral action plan for energy sector 2021–2030*.
- European Commission. (2024). *Corporate sustainability due diligence: Fostering sustainable and responsible corporate behaviour for a just transition towards a sustainable economy*. https://commission.europa.eu/business-economy-euro/doing-business-eu/sustainability-due-diligence-responsible-business/corporate-sustainability-due-diligence_en
- FATF. (2022, March). *Outcomes FATF Plenary, 2–4 March 2022*. <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfgeneral/Outcomes-fatf-plenary-march-2022.html>
- Financial Crimes Enforcement Network (United States Government). (n.d.). *Beneficial ownership information reporting*. <https://www.fincen.gov/boi>
- Frandon-Martinez, C., & Filkova, M. (2019). *ASEAN green finance: State of the market 2018*. Climate Bonds Initiative.
- Frankel, J. A., & W, Shang-Jin. (1997). Regionalization of world trade and currencies: Economics and politics in J. Frankel (ed.), *The Regionalization of the world economy* (pp.189–226). Chicago University Press.
- Frank-Fahle, C. (2023). *Renewable energy projects in Thailand—legal and tax considerations*.

- Lorenz & Partners. <https://www.lorenz-partners.com/renewable-energy-tha/>
- Freeman, K. (2022, June 1). *The Indo-Pacific Economic Framework (IPEF) is not a free trade agreement, but will be judged on the same principles*. China Briefing. <https://www.china-briefing.com/news/ipenf-not-an-fta-will-still-be-judged-like-one-op-ed/>
- Global EV battery supply chain puzzles over China graphite curbs*. (2023, October 27). Reuters. <https://www.reuters.com/markets/commodities/global-ev-battery-supply-chain-puzzles-over-china-graphite-curbs-2023-10-27/>
- Grüning, C., et al. (2012). *Case study: The Thai Energy Efficiency Revolving Fund*. Frankfurt School of Finance & Management. https://unfccc.int/files/cooperation_and_support/financial_mechanism/standing_committee/application/pdf/fs-unep_thai_eerf_final_2012.pdf
- Hilwani, L. (2023, April). *Why the German supply chain due diligence act needs attention*. <https://kpmg.com/uk/en/blogs/home/posts/2023/04/german-supply-chain-due-diligence-act.html>
- ICAP. (2019). *Emissions trading worldwide: Infographics*. International Carbon Action Partnership. https://icapcarbonaction.com/system/files/document/19_icap_infographics_web.pdf
- IEA. (2020). *CCUS in clean energy transitions*. <https://www.iea.org/reports/ccus-in-clean-energy-transitions/a-new-era-for-ccus>
- IEA. (2022). *Global supply chains of EV batteries*. <https://www.iea.org/reports/global-supply-chains-of-ev-batteries>
- International Labour Organization. (2023). *Green jobs and just transition policy readiness assessment in Thailand*. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---asia/---ro-bangkok/documents/briefingnote/wcms_873079.pdf
- International Monetary Fund. (2023). *IMF Country Report: No. 23/109. Republic of Slovenia: Technical assistance report—Revenue Administration Gap Analysis Program—corporate income tax gap*.
- Jackson, J. H. (1969). *World trade and the law of GATT*. Bobbs-Merril.
- Jackson, J. H. (1997). *The World trading system: Law and policy of international economic relations*. MIT Press.
- Jordaan, S. M., et al. (2017). The role of energy technology innovation in reducing greenhouse gas emissions: A case study of Canada. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 78, 1397–1409.
- Kin, C. T., Stampe, J. & Tan, N. (2019). *Sustainable banking in ASEAN: Update 2019*. <https://www.preventionweb.net/publication/sustainable-banking-asean-update-2019>
- Konar, M., & Ding, H. (2020). *A Sustainable ocean economy for 2050: Approximating its benefits and costs*. World Resources Institute. <https://oceanpanel.org/publication/a-sustainable-ocean-economy-for-2050-approximating-its-benefits-and-costs/>
- KPMG. (2021). *Rethinking supply chains in Asia Pacific: A study on supply chain realignment and competitiveness across high growth markets*. <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/xx/pdf/2021/11/rethinking-supply-chains-in-asia-pacific.pdf>
- Krugman, P. (1991). The move toward free trade zones. *Economic Review*, 76, 5–25.
- Lamb, W.F., et al. (2021). A review of trends and drivers of greenhouse gas emissions by sector from 1990 to 2018. *Environmental Research Letters*. 16(7), 073005.
- Looney, D. (2023, July 12). *Indo-Pacific Economic Framework Supply Chain Seminar, beyond the text: How best to utilize and implement the*

- IPEF Supply Chain Agreement, Busan, Republic of Korea, 2023.*
- Lopez, A., & Ons, A. (2003). *Investment incentives and sustainable productive transformation in Latin America*. Red Sudamericana de Economía Aplicada.
- Maersk. (2022). *Maritime decarbonization strategy 2022*. <https://cms.zerocarbonsshipping.com/media/uploads/publications/Maritime-Decarbonization-Strategy-2022.pdf>
- Mehdi, A., & Moerenhout, T. (2023). *The IRA and the US battery supply chain: One year on*. Center on Global Energy Policy. <https://www.energypolicy.columbia.edu/publications/the-ira-and-the-us-battery-supply-chain-one-year-on/>
- Norton Rose Fulbright. (2019). *Renewable energy snapshot: Thailand*. Norton Rose Fulbright.
- OECD. (2011). *The multilateral convention on mutual administrative assistance in tax matters: Amended by the 2010 protocol*. OECD. <https://doi.org/10.1787/9789264115606-en>
- OECD. (2017). *Model tax convention on income and on capital: Condensed version 2017*. OECD. https://doi.org/10.1787/mtc_cond-2017-en
- OECD. (2017, January 26). *Thailand joins the global forum on transparency and exchange of information for tax purposes*. OECD. <https://www.oecd.org/tax/transparency/thailand-joins-the-global-forum-on-transparency-and-exchange-of-information-for-tax-purposes.htm>
- OECD. (2018). *Standard for automatic exchange of financial information in tax matters: Implementation handbook (2nd ed.)*.
- OECD. (2020, June 9). *Thailand joins international efforts against tax evasion and avoidance*. OECD. <https://web.archive.oecd.org/2020-06-09/554865-thailand-joins-international-efforts-against-tax-evasion-and-avoidance.htm>
- OECD. (2021, October). *Statement on a two-pillar solution to address the tax challenges arising from the digitalisation of the economy*. OECD. <https://www.oecd.org/tax/beps/oecd-g20-inclusive-framework-members-joining-statement-on-two-pillar-solution-to-address-tax-challenges-arising-from-digitalisation-october-2021.pdf>
- OECD. (2021). *Tax challenges arising from digitalisation of the economy—Global Anti-Base Erosion Model Rules (Pillar Two): Inclusive framework on BEPS, OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting Project*. OECD. <https://doi.org/10.1787/782bac33-en>
- OECD. (2023). *Tax challenges arising from the digitalisation of the economy—Subject to tax rule (Pillar two): Inclusive framework on BEPS, OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting Project*. OECD. <https://doi.org/10.1787/9afd6856-en>
- OECD. (n.d.). *What we do*. OECD. <https://www.oecd.org/tax/transparency/what-we-do/>
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2021). *National Income of Thailand*.
- PAGE. (2023). *Green jobs policy readiness assessment in Thailand*. <https://www.un-page.org/static/b74b5cc546ce1fc357b717243cf0a8f9/gj-policy-readiness-assessment-in-thailandf.pdf>
- Panchasara, H., Samrat, N. H., & Islam, N. (2021). Greenhouse gas emissions trends and mitigation measures in Australian agriculture sector—a review. *Agriculture* 11(2), 85. <https://doi.org/10.3390/agriculture11020085>
- Rabbi, M. F., Popp, J., Máté, D., & Kovács, S. (2022). Energy security and energy transition to achieve carbon neutrality, *Energies*, 15(21), 8126. <https://doi.org/10.3390/en15218126>
- Russia-Ukraine war helps drive nickel prices, EV headaches. (2022, March 31). *Forbes*. <https://www.forbes.com/sites/uhenergy/2022/03/31/russia-ukraine-war-helps-drive-nickel-prices-ev-headaches/>

- Sanchez, A. (2021). Effectiveness of small- and large-scale nature-based solutions for flood mitigation: The case of Ayutthaya, Thailand. *Science of The Total Environment*, 789(1), 147725. <https://doi.org/10.1016/j.scitotenv.2021.147725>
- Smits, M. (2017). The new (fragmented) geography of carbon market mechanisms: Governance challenges from Thailand and Vietnam. *Global Environmental Politics*, 17(3), 69–90. https://doi.org/10.1162/GLEP_a_00416
- South Pole. (2019). *Scoping study Industrial development in Thailand: Renewable energy sector*. https://ambitiontoaction.net/wp-content/uploads/2019/06/TNO-Ind-Dev-Scoping-Study-in-Thailand_190620_final.pdf
- Sutabutr, T. (2022). *Carbon Capture Utilization and Storage (CCUS) development in Thailand*. <https://www.asiaccusnetwork-eria.org/storage/Dr+Twarath-CCUS+Development+in+Thailand.pdf>
- Suwanmongkol, R. (2019, June 11). *Thailand's capital market: Our journey to sustainability*, [Paper presentation], Responsible Business and Human Rights Forum.
- SyBridge Technologies. (2020). *The Benefits of a global manufacturing network*. <https://sybridge.com/global-manufacturing-network-benefits/>
- Taiwan Semiconductor Manufacturing Company. (2022). *TSMC financial reports*.
- Tharakan, P. (2021). *Regional power trade as an enabler for the clean energy transition*. Asian Development Bank. <https://www.greatermekong.org/sites/default/files/rptcc28/6%20-%20RPTCC%20Future.%20Accelerate%20Energy%20Transition.pdf>
- Timmons, F. (2023). *Thailand's electrical infrastructure status*. Tractus Asia.
- United Nations. (n.d.). *Definition of key terms used in the UN Treaty Collection*. https://treaties.un.org/Pages/overview.aspx?path=overview/definition/page1_en.xml
- United Nations. Department of Economic & Social Affairs. (2017). *Model double taxation convention between developed and developing countries*. United Nations. https://www.un.org/esa/ffd/wp-content/uploads/2018/05/MDT_2017.pdf
- United Nations Development Program. (2022). *Thailand's fourth biennial update report*. Office of Natural Resources and Environmental Policy and Planning. https://www.onep.go.th/ebook/climate/Thailand_BUR4_final_28122022.pdf
- United Nations Framework Convention on Climate Change. (2023). *NDC sectoral action plan for energy sector 2021–2030*. Energy Policy and Planning Office.
- United Nations Office on Drugs and Crime. (n.d.). *Implementation review mechanism*. <https://www.unodc.org/unodc/en/corruption/implementation-review-mechanism.html>
- United Nations Office on Drugs and Crime. (n.d.). *Country review report of Thailand: Review by the Islamic Republic of Iran and Bhutan of the implementation by Thailand of articles 5–14 and 51–59 of the United Nations Convention against Corruption for the review cycle 2016–2024*.
- Zakeri, B., et al. (2022). Pandemic, war, and global energy transitions. *Energies*, 15(17), 6114. <https://doi.org/10.3390/en15176114>

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ)

565 ซอยรามคำแหง 39 (เทพศิลา)
เขตวังทองหลาง กรุงเทพฯ 10310

Thailand Development Research Institute (TDRI)

565 Soi Ramkhamhaeng 39
Wangthonglang, Bangkok 10310 Thailand

Tel: 02-718-5460 ext.474

Fax: 02-718-5461-2

Website: www.tdri.or.th

X.com: @TDRI_thailand

Facebook: @tdri.thailand

TDRI